

CHUẨN BỊ TÂM LÝ CHO BỘ ĐỘI CÔNG BINH LÀM NHIỆM VỤ DÒ TÌM, XỬ LÝ BOM, Mìn, VẬT NỔ HIỆN NAY

Phạm Danh Quý

Học viện Chính trị quân sự.

Nhiệm vụ dò tìm, xử lý bom, mìn, vật nổ (DTXLBMVN) là công việc đặc biệt khó khăn vất vả, độc hại, mức độ rủi ro cao, nguy hiểm trực tiếp đến tính mạng. Các điều kiện phức tạp và nguy hiểm đó sẽ tác động mạnh mẽ đến trạng thái tinh thần, tâm lý của bộ đội. Vì vậy, muốn đạt hiệu quả và luôn đảm bảo an toàn trong khi thực hiện nhiệm vụ, bộ đội phải được chuẩn bị về mọi mặt, trong đó có chuẩn bị về tinh thần - tâm lý.

Chuẩn bị tâm lý là sự bồi dưỡng có mục đích nhằm hình thành và phát triển ở cán bộ, chiến sĩ tính vững vàng và tính sẵn sàng tâm lý trước các điều kiện khó khăn, căng thẳng, nguy hiểm, tạo nên nguồn gốc bên trong của tính tích cực cá nhân, khả năng huy động tối đa tất cả các chức năng hoạt động tâm lý, hướng vào việc hoàn thành tốt nhất nhiệm vụ được giao trong mọi tình huống.

Như vậy, nhiệm vụ chính của công tác chuẩn bị tâm lý là xây dựng cho cán bộ, chiến sĩ các phẩm chất tâm lý như: trí tuệ, cảm xúc, ý chí, các kỹ xảo, kỹ năng bảo đảm cho bộ đội sẵn sàng và vững vàng hành động một cách tự tin, có kết quả trong các điều kiện căng thẳng, nguy hiểm của nhiệm vụ. Nói một cách hình ảnh, chuẩn bị tâm lý được ví như một loại "tiêm chủng đặc biệt" cho bộ đội để tránh khỏi các biểu hiện nguy hại của sự căng thẳng quá mức, của sự sợ hãi trước những cái chưa được biết, trước những tác động của điều kiện, hoàn cảnh phức tạp, nguy hiểm trong quá trình thực hiện nhiệm vụ.

Để đạt được điều đó cần phải thực hiện tốt một số nội dung, biện pháp chủ yếu sau:

Thứ nhất, hình thành cho bộ đội những biểu tượng đúng đắn về công việc dò tìm, xử lý bom, mìn, vật nổ

Biểu tượng đúng đắn về công việc DTXLBMVN được hình thành ở các quân nhân có một ý nghĩa to lớn trong chuẩn bị tâm lý cho bộ đội bước vào thực hiện nhiệm vụ. Người quân nhân không bị bất ngờ, tự tin, tự chủ và bình tĩnh nếu như mọi việc xảy ra trùng hợp với điều mà họ đã được biết, đã dự kiến trước; lúc ấy họ sẽ có đầy đủ lòng tin vào mình và vào kết quả tốt đẹp của công việc. Ngược lại, phản ứng và trạng thái tâm lý của họ sẽ khác hoàn toàn nếu như trong lúc khó khăn, căng thẳng, nguy hiểm, mọi việc xảy ra ngoài sự chờ đợi và nhận thức của họ. Vì vậy, hình thành cho người quân nhân có được biểu tượng đầy đủ về nhiệm vụ DTXLBMVN, những khó khăn sẽ gặp phải... có ý nghĩa rất quan trọng tạo nên sự vững vàng và sẵn sàng tâm lý.

Để hình thành cho bộ đội có được những biểu tượng đúng đắn, trong công tác tuyên truyền, giáo dục, huấn luyện, phải làm cho mọi người không những nhận thức rõ về mục đích, yêu cầu, nhiệm vụ, nắm vững quy trình, quy tắc an toàn, mà còn phải làm cho họ có được bức tranh hoàn chỉnh về những điều sẽ xảy ra, về tính chất phức tạp, khó khăn, nguy hiểm trong khi làm nhiệm vụ. Việc sử dụng những phương tiện tuyên truyền, huấn luyện trực quan như mô hình học cụ, phim ảnh, những buổi luyện tập, diễn tập sát với thực tế, những cuộc trao đổi kinh nghiệm giữa những người có nhiều kinh nghiệm với chiến sĩ... là những biện pháp hữu hiệu, nhằm hình thành cho bộ đội có được những biểu tượng đúng đắn về nhiệm vụ của họ sắp tới.

Thứ hai, xây dựng, củng cố niềm tin của bộ đội vào trang thiết bị, chỉ huy, đồng đội, tin vào khả năng hoàn thành nhiệm vụ của đơn vị

Niềm tin có một sức mạnh hết sức quan trọng. Niềm tin vào hiệu quả của trang thiết bị mà họ sử dụng, sẽ củng cố tính chủ động, vững vàng của người quân nhân khi thực hiện nhiệm vụ. Tin vào khả năng của đồng đội, tin vào người chỉ huy sẽ làm cho họ có được tinh thần lạc quan, bình tĩnh, sáng suốt khi gặp khó khăn, trở ngại, nguy hiểm. Niềm tin vào khả năng của đơn vị nhất định sẽ hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, sẽ tạo nên trạng thái tinh thần sáng khoái, tự tin, thúc đẩy mọi người quyết tâm hoàn thành nhiệm vụ. Vì vậy, xây dựng, củng cố niềm tin là một trong những nội dung quan trọng của chuẩn bị tâm lý cho bộ đội làm nhiệm vụ DTXLBMVN hiện nay.

Để xây dựng, củng cố niềm tin trên cho người quân nhân, phải trang bị cho họ có được sự nhận thức, thái độ đúng đắn đối với nhiệm vụ được giao. Phải làm tốt công tác huấn luyện giúp người quân nhân có được sự thành thạo về chuyên môn nghiệp vụ, biết sử dụng thành thạo các trang thiết bị hiện có. Trong huấn luyện, căn cứ vào nhiệm vụ của đơn vị, bố trí những tình huống cụ thể, những bài tập để người chỉ huy phân đội và bộ đội thử thách khả năng của

mình, qua đó mà xây dựng tình đoàn kết, tương trợ giúp đỡ lẫn nhau, tạo nên sự tin tưởng, hiểu biết lẫn nhau hơn.

Thứ ba, hình thành tính bền vững cảm xúc - ý chí và năng lực xử trí các tình huống cho bộ đội

Một trong những mục tiêu của chuẩn bị tâm lý là rèn luyện tính vững vàng tâm lý cho bộ đội, trong đó tính bền vững cảm xúc - ý chí là nội dung quan trọng. Tính bền vững cảm xúc - ý chí chỉ có thể được hình thành một cách vững chắc thông qua các tình huống căng thẳng, phức tạp và nguy hiểm. Vì vậy, trong quá trình chuẩn bị tâm lý, phải tạo ra nhiều tình huống chứa đựng các yếu tố căng thẳng, nguy hiểm, buộc người quân nhân phải nỗ lực khắc phục để vượt qua như: cho bộ đội tiến hành thao tác trên những địa bàn không quen thuộc và phức tạp, những yếu tố mới, bất ngờ, những biến đổi không lường trước của sự kiện; tạo ra những khó khăn thường xuyên xuất hiện, buộc người quân nhân phải xử lý như tăng tốc độ thao tác, ra lệnh bất ngờ, làm tăng nhịp điệu công việc và thời gian làm việc kéo dài v.v... Các khó khăn đặt ra phải vừa sức với mức yêu cầu cao nhất của cá nhân và tập thể; tính chất khó khăn phải đa dạng (cả về trí tuệ, thể lực, kiến thức, kỹ xảo, kỹ năng...) và nhiều mặt (trong huấn luyện, rèn luyện, trong công tác, trong chấp hành chế độ, quy định...).

Việc tạo nên các tình huống chứa đựng những yếu tố căng thẳng, phức tạp, nguy hiểm, có tác dụng rèn luyện cho quân nhân sự bình tĩnh, tự tin, tự chủ trong các diễn biến cảm xúc, rèn luyện các phẩm chất ý chí cần có ở bộ đội, như tinh thần dũng cảm, tính mục đích, kiên trì, bền bỉ, đồng thời rèn luyện năng lực tư duy nhanh nhạy, sáng tạo trong phán đoán và xử lý các tình huống khi làm nhiệm vụ.

Thứ tư, chuẩn bị tốt tâm thế sẵn sàng thực hiện nhiệm vụ cho bộ đội

Đây cũng là một nội dung quan trọng của chuẩn bị tâm lý. Tâm thế sẵn sàng nhận nhiệm vụ là sự sẵn sàng bên trong của người quân nhân cho việc thực hiện nhiệm vụ chung của tập thể. Nó không những giúp cho họ có định hướng nhận thức, tình cảm, ý chí vào việc thực hiện nhiệm vụ được giao, mà còn giúp cho họ luôn có tinh thần sẵn sàng cao, đối phó với mọi tình huống khó khăn, nguy hiểm trong quá trình thực hiện nhiệm vụ.

Hình thành tâm thế sẵn sàng nhận nhiệm vụ cho cán bộ, chiến sĩ đòi hỏi phải thường xuyên tổ chức cho mọi người học tập, nâng cao ý thức giác ngộ chính trị, thấu hiểu mục đích nhiệm vụ. Đồng thời, cung cấp cho mọi người các thông tin cần thiết về nhiệm vụ sắp tới, những thuận lợi, khó khăn, cũng như hướng khắc phục khó khăn để hoàn thành nhiệm vụ. Bên cạnh đó, việc rút kinh nghiệm từ những thành công và thất bại của các nhiệm vụ đã thực hiện cũng có

một ý nghĩa quan trọng để mọi người tìm ra những bài học kinh nghiệm bổ ích cho nhiệm vụ sắp tới.

Từ những nội dung trên cho thấy, chuẩn bị tâm lý cùng với các mặt chuẩn bị khác (chuẩn bị chính trị - tinh thần, chuẩn bị chuyên môn nghiệp vụ, chuẩn bị thể lực) luôn phải được kết hợp chặt chẽ với nhau, nhằm chuẩn bị và phát huy tốt nhân tố con người - yếu tố giữ vai trò quyết định mọi thành công trong “Cuộc đọ sức thâm lặng” với bom, mìn, vật nổ của những người lính công binh.